

POM2STN + TS

Miiamari Honkanen ja Venla Hakkarainen

Kevät 2016

R5 – moniammatillinen

JAKSOSUUNNITELMA

Kohderyhmä: 2. luokkalaiset

Jakson teema: Iloa liikuntaleikkeihin koulun arjessa (syksyn 2. jakso kolmesta jaksosta)

Kokonaisuuden laajuus: 6 viikkoa, käsityö 10h + liikunta 4h

Materiaalit: kannustetaan monipuoliseen materiaalin käyttöön siten, että kaikilla ainakin kahta materiaalia tuotteessaan

Ideoita töihin: hyppynaru, pallot, mailat, jätinoppa, noppapussi, kartioita/tötsiä, joukkuenauhat, eläinhahmot/maskotit (kuka pelkää mustekalaa), hernepussit jne.

Integrointi: liikunta

Tavoitteet: Päälähtökohtana L2: kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointi: Itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja-arviointi

Eriyttäminen: Oppilaat arvioivat opettajan avustuksella omia taitojaan, joiden pohjalta he itse valitsevat/suunnittelevat itselleen sopivan tasoisia tehtäviä

PERUSIDEA :

Jaksosuunnitelmamme pohjautuu käsityön ja liikunnan yhdistämiseen, jossa on kysymys yhteyksien luomisesta (Collanus 2009). Jakson aikana ei ole tiettyjä etukäteen suunniteltuja tekniikoita tai materiaaleja, vaan pääpaino on kokonaisen käsityöprosessin kokemisessa ja luovassa suunnittelussa. Eryteisesti tuleva opetussuunnitelma korostaa kokonaista käsityöprosessia ja sitä, että käsityötuotteen suunnittelussa perehdytään erilaisiin suunnittelun lähtökohtiin (omat tunteet, tarinat, draama, leikki, pelit) ja hyödynnetään erilaisia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä uusien ideoiden kehittämiseksi (Kokko ym. 2014, 13-14). Ajatuksena on, että oppilaat ideoivat liikuntaleikkeihin välineitä, joita luokka arjessa tarvitsee. Näiden ideointiin käytetään yksi liikuntatunti.

Oppilaat ideoivat noin 4 erilaista toteutettavaa välinettä. Kutakin välinettä toteuttaa yksi ryhmä. Näissä ryhmissä suunnitellaan tuote kokonaisuudessaan siten, että tekniikat ja materiaalit ovat samoja kaikilla kyseisen ryhmän jäsenillä. Kukin ryhmän jäsen kuitenkin tekee oman tuotoksensa, jonka voi tehdä omannäköisekseen esimerkiksi värien ja koon suunnittelulla. Ryhmän jäsenet auttavat toisiaan työn valmistuksen aikana, jolloin työohjeen jälkeen kysytään oman ryhmän jäseniltä ja jos ryhmä ei tiedä vastausta tai ole varma, voidaan kysyä opettajalta. Lopputuloksena saadaan siis luokkaan muutama kappale kutakin neljää välinettä. Pohdimme alustavasti seuraavanlaisia töitä, mikäli oppilaiden on vaikeaa ideoida toteuttamiskelpoisia tuotteita :hyppynaru, pallot, mailat, jätinoppa, noppapussi, kartioita/tötsiä, joukkuenauhat, eläinhahmot/maskotit (kuka pelkää mustekalaa), hernepussit jne. Tällaiset työt yksinkertaisesti toteutettuna onnistuvat jo 2. luokkalaisilla.

Monimateriaalisuus näkyy jaksossamme sitä kautta, että jokaisessa välineessä tulee käyttää vähintään kahta erilaista materiaalia. Välineen ei tarvitse sisältää sekä kovia, että pehmeitä materiaaleja, mutta vähintään kahdella ryhmällä on oltava kovia materiaaleja ja vähintään kahdella muulla pehmeitä. Näitä voidaan kuitenkin yhdistää, mikäli se sopii oppilaiden ideoimaan välineeseen. Jakson loppupuolella on työpaja kerta, jossa kultakin ryhmältä valitaan yksi tekniikka, johon kaikki tutustuvat ”tekniikkatöiden” avulla aihepiirityöskentelynä. Näin kaikki saavat ideoita siitä, millaisia tekniikoita on olemassa ja pääsevät hieman tutustumaan uusiin materiaaleihin. Aihepiirikerta on perusteltu, sillä Saaren (2013) tutkimuksen mukaan oppilaat kokevat prosessiin liittyvät vapaudet innostavina seikkoina, ja he pitävät siihen liittyvästä ryhmätoiminnasta. Tarkemmin jakson eteneminen näkyy työn lopussa olevasta aikataulusta.

Jaksosuunnitelmamme on rakennettu tämän teeman varaan, mutta ryhmätöiden idea ja jakson toteutus on rakennettu niin, että samaa rakennetta pidentämällä tai jatkamalla seuraavaan teemaan voitaisiin samalla rungolla toteuttaa esimerkiksi puolen vuoden jaksot samoissa ryhmissä. Jaksosuunnitelma on helppo myös tarvittaessa integroida esimerkiksi matematiikkaan. Matematiikan tunnilla oppivat voisivat esimerkiksi kirjoittaa työohjeet työpajoille, jossa harjoitellaan kunkin ryhmän tekniikkaa. Työohjeiden kirjoittamisen kautta voitaisiin tutustua nimenomaan koodauksen alkeisiin ja siihen, miten erilaisia algoritmeja ja koodeja rakennetaan niin, että ne ovat toimivia.

TAVOITTEET:

Jaksosuunnitelman lähtökohdaksi otimme laaja-alaisen osaamisen tavoitteen L2: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Laaja-alaisuutta tahdomme korostaa, koska se on uuden opetussuunnitelman läpi leikkaava näkökulma, jota tulee edistää oppiaineesta riippumatta. Tämä tukee edelleen oppiainerajojen häviämistä. Ongelmaperustainen tai ilmiölähtöinen oppiminen onkin poikkitieteellinen integraatiota. Opetuksen merkityksellisyys ei synny siitä, mitä eri oppiaineet tuottavat, vaan siitä, miten erilaiset tietämisen tavat avaavat maailman moninaisena. (Collanus 2009.) Muitakin laaja-alaisen osaamisen tavoitteita jaksossa tulee, mutta opettajina tuomme joka tuntiin näkökulmaa nimenomaan L2-tavoitteesta. Alla on korostettuina ne alueet laaja-alaisen osaamisen tavoitteista, jotka näkyvät meidän kokonaisuudessamme.

[Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu \(L2\)](#)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. **Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa.** Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan. **Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisilla esittämisen tavoilla käyttäen.** Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. **Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.**

Opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen ja oppiaineen tavoitteet sekä sisältöalueet olemme merkinneet kunkin tunnin kohdalle alempana olevassa aikataulussa. Meidän kokonaisuudessamme näkyvät oppiaineen tavoitteet T1-T5 siten, että mitään ei painoteta toista enemmän. Näin oppilaat saavat kokemuksen kokonaisesta käsityöprosessista ja muissa jaksoissa voidaan painottaa joitakin oppiaineen tavoitteita erityisesti. Koemme, että vain muutaman tavoitteen valitseminen jaksoon ei palvelisi ajatustamme kokonaisesta käsityöprosessista, eikä takaisi opetuksen monipuolisuuden toteutumista. Varsinkin kun työssä suunnittelemme vain yhden jakson, haluamme monipuolisuuden tulevan esille.

Kasvatuksellisia tavoitteita jaksollamme ovat: vastuuntuntoisuus ja vastuun ottaminen omasta ja ryhmän oppimisesta, toisten ryhmäläisten auttaminen ja tukeminen omien taitojen mukaisesti, oma-aloitteisuuden kehittäminen ja onnistumisten kokeminen. Näihin tavoitteisiin sisältyy paljon pieniä tavoitteita kuten se, että osaa jakaa omia välineitään yhteiseen käyttöön jne., mutta näitä emme koe mielekkääksi eritellä tarkemmin jaksosuunnitelmassa.

Tavoitteitamme on lisäksi erityisesti saada oppilaat innostumaan käsitöistä ja näkemään konkreettisesti ja välittömästi käsitöistä saatava hyöty. Käsityössä voivat painottua erilaiset sosiaaliset toimintatavat, kuten jaksomme aikana yhteiseksi hyväksi tehtävät tuotteet (Perttunen & Vierikko 2014). Tavoitteitamme on lisäksi antaa oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa työskentelyynsä ja valmistettavaan tuotteeseensa. Tahdomme korostaa autonomian ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunnetta siten, että kaikkien on turvallista ja mielekästä työskennellä yhdessä.

ARVIOINTI:

Jaksomme aikana arviointia toteutetaan itse-, vertais- ja opettaja-arviointina sekä ryhmän yleisenä keskusteluna. Oppilaat arvioivat suunnitelmansa toteutuskelpoisuutta ja keskustelee ajatuksensa oman ryhmänsä ja opettajan kanssa. Vertaisarviointia toteutetaan kirjallisena palautteena jakson loppupuolella, jolloin palautteen mukaan oppilas saa halutessaan vielä viimeistellä työtään tai suunnitella toteutuksensa loppuosan eri tavoin kuin suunnitelmassa. Itsearviointin (Liite 1) kohteena on jakson lopussa oma toiminta ryhmässä sekä omasta työskentelystä ja tuotteesta. Opettaja antaa palautetta koko jakson ajan, mutta kirjallinen arviointi toteutuu oppilaan itsearviointi lomakkeen kommentteina ja palautteena. Ryhmät saavat suullisen palautteen opettajalta viimeisellä kerralla, jolloin myös yhdessä arvioidaan lopputuotosten hyödyllisyyttä ja toimivuutta keskustellen.

Tuleva opetussuunnitelma korostaa käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointia (Kokko ym. 2014). Jaksolla dokumentoidaan suunnitelmia, tuotosta väliarvioinnin yhteydessä sekä lopputulosta kuvallisesti luokan yhteiseen blogiin. Dokumentointi on mukana palautteen annossa ja arvioinnissa, ja se on konkreettinen tapa tutkia omaa kehitystä prosessin aikana.

JAKSOSUUNNITELMA TUNNEITTAIN:

1. VKO1. Liikunta 2h
 - a. virittäydytään leikkeihin, joissa vaaditaan materiaaleja/välineitä
 - b. tunnin loppuksi opettaja kertoo oppilaille tulevasta käsityö teemasta ja oppilaat voivat halutessaan miettiä, millaisia lempipelejä heillä on

2. VKO1. Käsityö 2h

- a. Jakautuminen työryhmiin, joissa aivoriihen omaisesti ideoidaan erilaisia välineitä, joita luokka voisi valmistaa. Ryhmissä arvioidaan, mitkä ovat toteutuskelpoisia ja listataan taululle.
- b. Koko luokka saa äänestää (opettaja rajaa mahdottomat pois oppilaiden kanssa vielä uudestaan), mitkä välineistä valmistetaan
- c. Jakautuminen tuoteryhmittäin/kiinnostuksen mukaan välineisiin: aivoriihi, miten tuote toteutetaan (samat materiaalit/tekniikat ryhmässä oltava samat)
 - i. opettaja kiertää auttamassa ja realisoi suunnitelmat, jonka jälkeen kukin saa suunnitella omaa työtään
 - ii. LÄKSYT: oman suunnitelman (värit, koko jne.) teko
- d. Työn kriteereinä: mahdollista toteuttaa (oppilaiden taitotaso, koulun resurssit, aika), käytännön hyöty/tarve, monimateriaalisuus

TAVOITTEET:

- T1: rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsintekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön (S1 ideointi, S3 suunnittelu, L1-L2)
- T2: ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti (S3, S5 dokumentointi)
- T5: tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta (S1, S3, L1, L3)

ERIYTTÄMINEN:

- oppilaat saavat ideoida ja osallistua omaan persoonaansa sopivalla tavalla
- toteutusryhmän saa valita kiinnostuksen kohteiden mukaan ja suunnitelmassa huomioida oma taitotaso; tässä opettaja auttaa

3. VKO2. Käsityö 1h (2 tuntia yhdistetty äidinkieli + käsityö, 2 ryhmää luokasta lukee kirjaa, 2 ryhmää kässäntunnilla → vaihto oppituntien välissä, kaikki samassa tilassa ellei koulunkäyntiavustajaa jne.)

- a. opettaja on katsonut suunnitelmat läpi ja jakaa tunnilla kommenttien kanssa kullekin suunnitelman → tällä perusteella myös materiaalit valmiina, mikäli joku ehtii jo aloittaa
- b. ryhmien yhteiset tekniikat käydään läpi, oppilaat suunnitelevat työvaiheet ja mahdollisuuksien mukaan aloittavat työnsä

TAVOITTEET:

- T2: ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti
- T3: ohjata oppilasta suunnittelemaan käsityötuotteita tai -teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa (S1, S3; L1, L7)

ERIYTTÄMINEN:

- oppilaat saavat opettajan kommenttien perusteella kukin oman tasoisensa työn (työn koko, käytettävät tekniikat/materiaalit)

4. VKO2. Käsityö 1h (otetaan toisen päivän äidinkielen tunnista)

- a. Tuotteen valmistusta (ryhmittäin, jolloin tukea muista ryhmäläisistä)
- b. Opettaja ryhmien ja yksilöiden tukena.

TAVOITTEET:

- T3: ohjata oppilasta valmistamaan käsityötuotteita luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa (S4 tekeminen, L1, L7)
- T4: opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti (S4, L4, L6)

- T5: tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen ja oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta (S4, L1, L3)

ERIYTTÄMINEN:

-kukin oppilas tekee työtään omaa tahtiaan, nopeimmille voidaan antaa apuopettajana tehostettuja tehtäviä

5. VKO3. Käsityö 2h

- Tuotteen valmistusta (ryhmittäin, jolloin tukea muista ryhmäläisistä)
- Opettaja ryhmien ja yksilöiden tukena.

TAVOITTEET:

- T3: ohjata oppilasta valmistamaan käsityötuotteita luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa (S4 tekeminen, L1, L7)

- T4: opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti (S4, L4, L6)

- T5: tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta (S4, L1, L3)

ERIYTTÄMINEN:

-samoin kuin aiemmilla tunneilla

-jos jotkin oppilaat ovat saaneet työnsä valmiiksi, he saavat tehdä toisen kappaleen tai toteuttaa jonkin muun ryhmän työn pienemmässä kaavassa

6. VKO4. Käsityö 2h (tuotteiden väliarviointi, oman etenemisen esittely)

- Työpisteet: Kukin ryhmä esittelee omia tuotoksiaan, missä vaiheessa menossa, missä kohdassa työtä ovat käyttäneet tekniikkaa, jota muut kohta harjoittelevat
- Työpisteet: Ryhmät kiertävät työpisteeltä toiselle; opettaja valinnut kustakin työstä ”tekniikkaharjoittelun”, jota kaikki kokeilevat (ohessa esim. Ipad, työohjeet, oppikirja, mallitoina toisten tuotokset). → apua materiaaleista, ryhmältä ja sitten vasta opelta
- Joka pisteellä kirjoitetaan yht. 3 palautetta, miten voisi vielä tuotetta kehittää (voisi vielä hioa jne) ja positiivista palautetta, hyödyllisyyden arviointia.
- Väliarviointi omasta tuotteesta mm. palautteiden perusteella; miten jatkan, mitä ehkä jätän alkuperäisestä suunnitelmasta pois.

TAVOITTEET:

- T2: ohjata oppilas kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta (S5, L1, L4-L5)

- T4: opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti (S2-S4, L4, L6)

- T5: tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta (S1-S5, S6 arviointi, L1, L3)

ERIYTTÄMINEN:

-oppilaat saavat jakaa työtehtäviä kiinnostuksensa ja osaamisensa mukaan (kuka esittelee mitäkin, kuka etsii tietoa tai opettaa toisille jne.)

-työpisteillä kukin saa tehdä ”tekniikkaharjoittelua” omalla tavallaan →

”tekniikkaharjoittelu” tehtäviä opettaja on suunnitellut muutamaa eri taitotasoa ajatellen

7. VKO5. Käsityö 2h

- Tuotteiden tekoa, loppuun tekeminen pulpettityönä/käsityönä
- Lyhyt itsearviointi valmiille pohjalle (autoin kaveria hädässä kun...) ryhmän jäsenenä toimimisesta, omasta työskentelystä → opettaja kerää arvioinnit ja antaa yksilölliset palautteet seuraavaksi kerraksi

TAVOITTEET:

- T3: ohjata oppilasta valmistamaan käsityötuotteita luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa (S4 tekeminen, L1, L7)
 - T5: tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä (S4, S5, S6 arviointi, L1, L3)
- ERIYTTÄMINEN:
-pulpettityönä osalle

8. VKO6. Liikunta 2h

- a. Pelataan ja leikitään valmiilla välineillä.
- b. Tunnin lomassa opettaja ottaa ryhmän kerrallaan ja antaa suullisesti ryhmälle palautetta ja jakaa itsearviointit takaisin
- c. Tunnin lopuksi keskustellaan välineiden hyödyllisyydestä ja käyttökelpoisuudesta.
- d. Välineet säilyvät luokan ilona koko vuoden, jonka jälkeen ne saa kotiin (jos vielä ehjiä ja oppilaat itse tahtovat)

LÄHTEET

Collanus, M. 2009. Integraatio: uhkasta mahdollisuudeksi. <http://www.konstit.fi/koti/mcollanus/>

Kokko, S., Viilo, M., Matinlauri, M. & Tokola, A. 2014 Kokonainen käsityö ja suunnittelun ohjaaminen peruskoulussa - käsityön opettajaopiskelijoiden kokemuksia. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153027>

Perttunen, M. & Vierikko, E. 2014. Käsitöiden tekeminen vapaa-ajalla. Käsityötieteen uutiset 1/2014.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Saari, T. 2013. Alakoululaisten ja opettajien ajatuksia aihepiirityöskentelyn käytöstä teknisen työn opetuksessa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma.

LIITE 1

ITSEARVIOINTI _____ NIMI: _____

TYÖ: _____

MATERIAALI: _____

ARVIOI ONNISTUMISTASI:	harvoin			usein
1.Olin tunnilla ajoissa	1	2	3	4
2.Kuuntelin ohjeita	1	2	3	4
3.Yritin muistaa ohjeet, ennen kuin pyysin apua	1	2	3	4
4.Etsin tietoa ensin kirjallisista ohjeista ennen avun pyyntöä	1	2	3	4
5.Pyysin apua nopeasti, kun tarvetta	1	2	3	4
6.Jaksoin odottaa vuoroani	1	2	3	4
7.Autoin muita aina kun osasin	1	2	3	4
8.Yritin tehdä aina parhaani	1	2	3	4
9.Toteutin työni huolellisesti	1	2	3	4
10.Ideoin työtäni itse	1	2	3	4
11.Palautin työvälineet paikoilleen	1	2	3	4
12.Autoin muita siivotessa	1	2	3	4
13.Puuhailin muita asioita	1	2	3	4
14.Halusin oppia uusia asioita	1	2	3	4
15.Huolehdin osaltani luokan hyvästä ilmapiiristä	1	2	3	4

MITÄ OPIN (vähintään yksi asia): _____
